

REKOMENDACIJOS TĘSTINIO PROFESINIO MOKYMO TOBULINIMUI

2017 m. lapkričio 20 d. vyko baigiamasis Erasmus + projekto „Visapusiškos tęstinio profesinio mokymo politinės sistemos: tęstinio profesinio mokymo reforma (Re-CVET)“ (angl. *Comprehensive policy frameworks for continuing VET: Reform of Continuing Vocational Education and Training Systems (Re-CVET) renginys – Tęstinio profesinio mokymo – verslo forumas*.

Renginys buvo skirtas aptarti tęstinio profesinio mokymo situaciją, kylančius iššūkius ir numatyti būdus tęstinio profesinio mokymo kokybei ir atitiktai verslo poreikiams gerinti. Jame dalyvavo ministerijų, valstybės institucijų, socialinių partnerių ir darbdavių, teritorinių darbo biržų bei tęstinio profesinio mokymo teikėjų atstovai. Organizuojant renginį bendradarbiauta su Lietuvos darbo birža. Renginys įtrauktas į Europos profesinių gebėjimų savaitės ir 2017 m. Europos darbdavių dienų, kurių šūkis „Aptarkim įgūdžius, atraskim talentus“, renginių programą.

Tęstinio profesinio mokymo Lietuvoje iššūkiai

Renginio pradžioje savo įžvalgomis apie tęstinio profesinio mokymo (TPM) situaciją ir plėtros kryptis pasidalijo Švietimo ir mokslo ministro patarėjas Marius Ablačinskas, Lietuvos darbo biržos direktorė Ligita Valalytė, Ūkio ministerijos Žmogiškųjų išteklių skyriaus vedėjas Linas Kadys. Politikos formuotojų atstovai suformavo tokius TPM iššūkius, kaip prieinamumas, lankstumas, pasiūla, formaliojo mokymosi ir neformaliojo mokymosi santykis ir kokybė, profesinio mokymo teikėjų nepakankamas lankstumas teikiant tęstinio mokymo paslaugas suaugusiems asmenimis, per mažas verslo suinteresuotumas dalyvauti tęstiniame profesiniame mokyme, tradicijų skatinti savo darbuotojus nuolat dalyvauti tęstiniame profesiniame mokyme ir tobulinti savo profesinę kvalifikaciją stoka, dažnai formalus požiūris į mokymąsi, kuomet mokomasi dėl pažymėjimo, nepakankamai išplėtotos sąlygos ir galimybės suaugusiems keisti savo profesiją per profesinį mokymą.

Į kokius ūkio sektorius turėtų orientuotis tęstinis profesinis mokymas?

Atskira renginio dalis buvo skirta ūkio poreikių ir TPM potencialo, reaguojant į šiuos poreikius, analizei.

Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro analitikė Jogilė Miežienė pristatė šiuo metu kuriamą Žmogiškųjų išteklių stebėsenos ir prognozavimo sistemą, kurios duomenimis bus galima pasiremti ateityje, planuojant profesinio mokymo pasiūlą ir vertinant profesinio mokymo priemonių efektyvumą.

Lietuvos darbo biržos Darbo rinkos ir užimtumo rėmimo politikos įgyvendinimo departamento direktorė Inga Liubertė pristatė Lietuvos darbo biržos (LDB) priemones, skirtas Lietuvos darbo rinkai balansuoti. Akcentuota, kad visuose sektoriuose jaučiamas darbo jėgos trūkumas, o kvalifikacijų ir kompetencijų neatitikimas darbo rinkos poreikiams labiausiai jaučiamas pramonėje. Ankstyvas profesinis orientavimas, ilgalaikis karjeros konsultavimas, kvalifikacijos tobulinimas ir perkvalifikavimas akcentuoti kaip tiesioginiai sprendimai Lietuvos darbo rinkai balansuoti. Efektyviausia tvarumą užtikrinanti priemonė yra perkvalifikavimas, ką Lietuvai rekomenduoja ir Tarptautinė ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO). Sisteminiams sprendimams priskirti poreikio nustatymo mechanizmų įdiegimas bei Lietuvos ūkio tikslų įgyvendinimo tarp-institucinis valdymas. Susirinkusiai auditorijai pristatytos naujos kvalifikacijų ir mokymo programų kryptys: specialistų rengimas IT sektoriui, automatinių sistemų eksploatavimo mechatronikos specialisto, automatizuotos

fotovoltinių modulių gamybos linijos operatoriaus programos bei elektroninio verslo, dalykinės (verslo) anglų kalbos, skaitmeninės komunikacijos kursai. Pažymėta, kad reikėtų daugiau dėmesio skirti ateities sektoriams: sumaniajai specializacijai ir atsinaujinančiai energetikai. Darbo ieškančių asmenų perkvalifikavimui tiek nacionaliniu lygiu, tiek regioniniu lygiu bus nustatomos ir reguliariai peržiūrimos prioritinės profesijos. Numatoma daugiau dėmesio skirti formaliajam mokymui ir mažiau remti neformalųjį mokymą.

Įdomių įžvalgų apie tai, kad rengiami specialistai ir jų pasiūla yra vienas iš svarbiausių kriterijų užsienio investuotojams renkantis Lietuvą, pateikė VŠĮ „Investuok Lietuvoje“ atstovė Birutė Noreikaitė. Net 97 proc. investuotojų teigia susiduriantys su įvairaus pobūdžio problemomis kvalifikuotos darbo jėgos srityje (specialistų parengimo kokybė, trūkumas ir pan.), neįrodžius, kad Lietuva sugebės parengti reikiamą specialistų kiekį, pralaimimi investiciniai projektai. Pateikti statistiniai duomenys parodė, kad trūksta balanso tarp švietimo pasiūlos ir darbo rinkos paklausos (ypač pramonės, grožio paslaugų, viešbučių sektoriuose) ir dar kartą atkreipė dėmesį, kad reikia tinkamai planuoti, kokių specialistų Lietuvai reikia. Tęstinio mokymo teikėjams rekomenduota būti proaktyviais: žinoti darbo rinkos tendencijas, bendrauti su verslu, skatinti mokymąsi visą gyvenimą ir vykdyti profesinį orientavimą.

Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro direktoriaus pavaduotoja Jolanta Navickaitė savo pranešime apžvelgė dalyvavimo TPM tendencijas: TPM programas baigusiems asmenims išduodama apie 13,5 tūkst. įgytą kvalifikaciją liudijančių profesinio mokymo diplomų, tuo tarpu kai pirminio profesinio mokymo programas kasmet baigia apie 15-16 tūkst. asmenų. Taip pat pažymėta, kad nemaža

dalis TPM programų yra parengtos pakankamai senai, o iš įregistruotų 525 TPM programų apie 170 jau ketverius metus nėra įgyvendinamos. Renginio dalyviams buvo pristatyti numatomi

Lietuvoje TPM programas baigusiems asmenims išduodama apie 13,5 tūkst. įgytą kvalifikaciją liudijančių profesinio mokymo diplomų. Pirminio profesinio mokymo programas kasmet baigia apie 15-16 tūkst. asmenų.

profesinio mokymo turinio atnaujinimo darbai: perėjimas prie vieningų pirminiam profesiniam mokymui ir TPM skirtų kvalifikacijų ir formaliojo mokymo programų; profesinio mokymo programų atnaujinimas pagal peržiūrėtus arba

naujai parengtus profesinius standartus (siekiamybė – per 6 mėnesius nuo standarto patvirtinimo); dalykinių TPM programų laipsniškas keitimas modulinėmis; skirtingo profesijos mokytojų kontaktinių valandų skaičiavimo modelio priminiame profesiniame mokyme ir TPM įdiegimas. Planuojama, kad dalykinės (pirminio ir tęstinio) profesinio mokymo programos bus įgyvendinamos iki 2020 m. gruodžio 31 d.

Projekto „Visapusiškos tęstinio profesinio mokymo politinės sistemos: tęstinio profesinio mokymo reforma (Re-CVET)“ patirtis

KPMPC atstovė Lina Vaitkutė pristatė vieną iš projekto rezultatų - „Re-CVET“ tęstinio profesinio mokymo kokybės kodeksą – juo siekiama patarti ir pasiūlyti priemonių, skirtų TPM teikėjams bei rekomenduoti pagrindinius kokybės užtikrinimo principus TPM nacionalinėms valdžios institucijoms ir politikams.

Kipro švietimo ir kultūros ministerijos atstovas Nikos Papaevripidis pristatė rekomendacijas TPM plėtrai Kipre, suformuluotas spalio mėn. Kipre vykusiame Re-CVET forume. Rekomendacijos skirtos: užtikrinti TPM lankstumą ir atitiktį mokinių poreikiams (mažinti programų trukmę, programas siūlyti suaugusiems patogiu mokytis laiku, pereiti prie modulių programų ir kreditų); mokymosi darbo vietoje kokybei garantuoti (įdiegti paskatas TPM dalyvaujantiems darbdaviams,

taikyti Re-CVET kokybės kodeksą, siūlyti nemokamus kursus profesijos mokytojams, sukurti patirties apsisikeitimo platformą); populiarinti TPM; plėtoti nuotolinį ir el. mokymąsi; prognozuoti įgūdžius ir naudoti šias prognozes, kuriant mokymo programas.

Ar tęstinis profesinis mokymas atitinka darbdavių poreikius?

Panelinėje diskusijoje savo nuomonę apie tęstinį profesinį mokymą išsakė verslo atstovai: AB „Vakarų laivų gamykla“ personalo direktorė Ala Miknevičienė, Alytaus mašinų gamyklos „Astra“ vykdančioji direktorė Onutė Tutlienė, UAB „Mokmedis“ direktorius Kęstutis Cikanas, UAB „BOD Group“ direktorius Aurelijus Šapranas, UAB „Progresas“ direktorius Vaidotas Vilutis ir „Eglės“ sanatorijos personalo vadovė Vilma Baltrušienė. Tęstinis profesinis mokymas sulaukė tiek teigiamų vertinimų, tiek ir kritikos bei konkrečių siūlymų, ką ir kaip reiktų keisti. Darbdavių nuomone, mokymo programos rengiamos pakankamai ilgai ir komplikotai, mokymo programų trukmė neretai yra per ilga, trūksta mokymų pasiūlos jau dirbantiems ir norintiems kopti karjeros laiptais darbuotojams, tęstinio profesinio mokymo sistemai trūksta lankstumo (pavyzdžiui, finansuojamas tik vienos kvalifikacijos įgijimas) ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo, o parengti specialistai ne visada atitinka konkrečios darbo vietos reikalavimus, todėl įmonės priverstos papildomai investuoti į savo darbuotojus. Pripažinta, kad patys darbdaviai galėtų labiau įsitraukti į profesinio mokymo organizavimą. Kai kurios įmonės tai sėkmingai daro (Alytaus mašinų gamyklos Astra pavyzdys): dalyvauja mokinių profesiniame orientavime, priima profesijos mokytojus stažuotėms, organizuoja darbuotojų profesinį mokymą.

Švietimo sistemai rekomenduota: siekti, kad specialistai būtų parengiami per pakankamai trumpą laiką ir kad jų parengimo kokybė leistų jiems gauti aukštą atlyginimą; sparčiau pereiti prie mokymo pagal atskirus modulius; siekti mokymo paslaugų efektyvumo ir aukštos

kokybės; labiau orientuotis į įmonių poreikius; stiprinti verslo ir mokymo sąveiką, ieškant bendrų projektų ir sprendimų; skaidrinti TPM sistemą ir nebijoti pokyčių.

Rekomendacijos tęstinio profesinio mokymo tobulinimui

Renginio dalyviai buvo pakviesti darbo grupėse aptarti ir pasiūlyti rekomendacijas būtinausiems TPM pokyčiams. Apibendrintos renginio pranešėjų, panelinės diskusijos dalyvių ir darbo grupių rekomendacijos:

- Imtis priemonių švietimo pasiūlos ir darbo rinkos poreikiams balansuoti, tinkamai planuoti, kokių specialistų Lietuvai reikia. Į prognozes atsižvelgti planuojant ir rengiant specialistus TPM sistemoje;
- Skatinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą sprendžiant mokymosi visą gyvenimą ir TPM iššūkius;
- Ugdyti mokymosi visą gyvenimą kultūrą, populiarinti TPM galimybes profesinio mokymo įstaigose, skatinti, kad darbuotojų atlyginimas priklausytų nuo jo kompetencijų;
- Skatinti profesinio mokymo teikėjų paslaugų lankstumą, pritaikant savo paslaugas suaugusių asmenų poreikiams ir galimybėms;
- Aktyvinti asocijuotų darbdavių struktūrų dalyvavimą TPM, taip pat asmens įgytų kompetencijų vertinime;
- Geriau viešinti informaciją apie siūlomas TPM programas, siekiant kad ji būtų prieinama ir mokiniams, ir darbdaviams;
- Siekti, kad profesinio mokymo turinys būtų lankstesnis, pereiti prie modulinio mokymo ir kreditų sistemos;
- Reguliariai peržiūrėti ir sparčiau atnaujinti formaliojo profesinio mokymo turinį. Skelbti programų atnaujinimo datą;
- Reguliariai atlikti profesinio mokymo programų auditą ir išregistruoti pasenusias ir neaktualias profesinio mokymo programas;
- Plėtoti profesinio mokymo programų įvairovę, siekiant kad jos būtų skirtos ir

asmenų perkvalifikavimui / naujos kvalifikacijos suteikimui, ir asmenims, siekiantiems kopti karjeros laiptais;

- Daugiau praktinio mokymo organizuoti darbo vietoje;
- Įdiegti mokymo krepšelį, skirtą praktiniam mokymui su naujausiomis technologijomis darbo vietoje;
- Peržiūrėti profesinio mokymo teikėjų licencijavimo reikalavimus, remti kokybės užtikrinimo mechanizmų diegimą;
- Peržiūrėti profesijos mokytojams nustatytus reikalavimus profesinio mokymo programose;
- Imtis priemonių neformaliojo profesinio mokymo programų kokybei gerinti;
- Sukurti IT platformą, skirtą rinkti informaciją iš darbdavių apie specialistų, kompetencijų ir trūkstamų įgūdžių poreikį;
- Stiprinti švietimo ir verslo sąveiką, formuojant profesinio mokymo programų turinį labiau atsižvelgti į įmonių poreikius;
- Gerinti profesinio orientavimo sistemą;
- Reguliariai organizuoti TPM – verslo forumą arba panašų renginį, skirtą tęstinio mokymo klausimams.

Renginio pranešimai:

<http://www.kpmc.lt/kpmc/recvet>

Apie projektą:

Projektą „Visapusiškos tęstinio profesinio mokymo politinės sistemos: tęstinio profesinio mokymo reforma (Re-CVET)“ įgyvendino Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras, Kipro švietimo ir kultūros ministerija ir Enoros Consulting (Kipras).

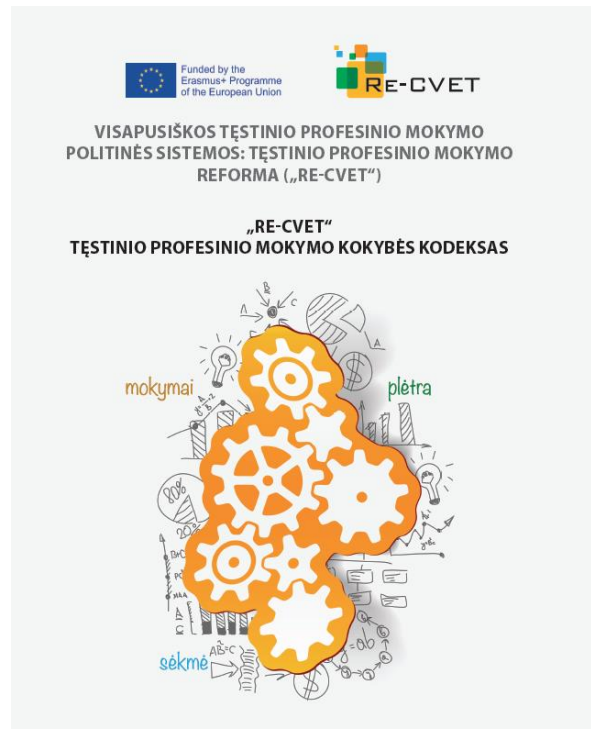
Projektu siekta peržiūrėti TPM nacionaliniu lygmeniu situaciją, apibrėžti šios srities iššūkius ir galimybes, pasiūlyti priemones kokybei užtikrinti.

Projekto rezultatai: situacijos analizė, „Re-CVET“ tęstinio profesinio mokymo kokybės kodeksas“, tęstinio profesinio mokymo – verslo forumai Kipre ir Lietuvoje.

Projekto svetainė: <http://www.re-cvet.org>

[Informacija KPMPC svetainėje](#)

„RE-CVET“ TĘSTINIO PROFESINIO MOKYMO KOKYBĖS KODEKSAS

Leidinio tikslai:

- patarti ir pasiūlyti priemonių, skirtų tęstinio profesinio mokymo teikėjams profesinio mokymo kokybei gerinti;
- rekomenduoti pagrindinius tęstinio profesinio mokymo kokybės užtikrinimo principus nacionalinėms valdžios institucijoms ir politikams.

Leidinyje Remiamasi Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacine sistema (EQAVET), Lietuvos ir Kipro bei kitų Europos šalių turimos praktikos analize, Europos profesinio mokymo plėtros centro (CEDEFOP) rezultatais.